

Γενική Συνέλευση ΟΠΕΚ 27 Σεπτεμβρίου 2021 – Κείμενα Πολιτικής

Θεματική:

Πολιτικό Σύστημα – Κυπριακό – Προεδρικές εκλογές 2023

A. Εισαγωγή

Οι πολιτικές εξελίξεις ιδιαίτερα των τελευταίων χρόνων έχουν πείσει ότι δεν υπάρχουν μεμονωμένα και αποκομμένα ζητήματα. Όλα τα μεγάλα ζητήματα συνδέονται με κάποιον τρόπο μεταξύ τους. Για σκοπούς πρακτικής τα διαχωρίζουμε, για να μπορούν να εξεταστούν σε περισσότερο βάθος. Όμως, οι τομείς «Μεγάλα ζητήματα και πολιτικό σύστημα – Κυπριακό – Προεδρικές εκλογές 2023» είναι σκόπιμο να συνεξεταστούν. Η σύνδεση μεταξύ τους γίνεται όλο και πιο προφανής.

Η εξέτασή τους, στην παρούσα φάση και στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΠΕΚ, αναπόφευκτα έχει τον χαρακτήρα όχι μόνο της καταγραφής διαπιστώσεων, αλλά κυρίως της σύνδεσής τους με τον ρόλο του ΟΠΕΚ. Δηλαδή, το πλαίσιο δράσης που η ΓΣ καθορίζει, προκειμένου το νέο Διοικητικό Συμβούλιο να προσανατολίσει ανάλογα τις προτεραιότητες του και τα πεδία έμφασης των πρωτοβουλιών του.

B. Τα μεγάλα ζητήματα και το πολιτικό σύστημα

Οι διαστάσεις που πήρε η διαφθορά – ιδιαίτερα με το θέμα των διαβατηρίων, αλλά όχι μόνο – καθώς και άλλες αδυναμίες στη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, επηρεάζουν άμεσα τις επιλογές και τους προσανατολισμούς στους χειρισμούς του Κυπριακού.

Αναφορικά με τις αδυναμίες στη λειτουργία του πολιτικού συστήματος διαπιστώνουμε ότι:

- Η πηγή πολλών στρεβλώσεων βρίσκεται στον τρόπο λειτουργίας της Κυπριακής Δημοκρατίας από το 1964 και μετά. Οι ατελείς, έκτοτε, μηχανισμοί ελέγχου και εξισορρόπησης ευθύνονται για σημαντικό μέρος των δυσλειτουργιών.
- Η παράδοση των πελατειακών σχέσεων φαίνεται να είναι αρκετά ανθεκτική στον χρόνο. Παρατηρείται μάλιστα επιδείνωση τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα από το 2017 και μετά.
- Στους πολίτες – ιδιαίτερα στη νέα γενιά – φαντάζει παράδοξη η εξής αντίφαση: Τα κόμματα παρουσιάζουν σταδιακά αυξανόμενη αδυναμία στην παραγωγή πολιτικής και άρθρωσης καινοτόμων προτάσεων που να εκσυγχρονίζουν τη λειτουργία της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ την ίδια στιγμή αυξάνεται η δύναμη του φαινομένου που χαρακτηρίζεται ως «κομματοκρατία».
- Μεγάλο μέρος της κοινωνίας έχει προοδεύσει σημαντικά τα τελευταία χρόνια, αναφορικά με τις αντιλήψεις σε μια σειρά από ζητήματα: Ευαισθησία στις περιβαλλοντικές πολιτικές, στα δικαιώματα παραγκωνισμένων ή καταπιεσμένων ομάδων πολιτών, στη διαφορετικότητα, στην ελευθερία

έκφρασης κλπ.. Την ίδια στιγμή, το πολιτικό σύστημα μοιάζει να υπηρετεί τις παλιές προτεραιότητες, ενώ οι ευαισθησίες των πολιτών γίνονται σεβαστές σχεδόν μόνο στη ρητορική.

Ο ρόλος ενός ομίλου όπως τον ΟΠΕΚ μπορεί να αποδειχθεί σημαντικός όχι μόνο στην ανάδειξη των πιο πάνω και τον προβληματισμό γύρω απ' αυτά, αλλά και στην επεξεργασία και κατάθεση καινοτόμων προτάσεων που να τα αντιμετωπίζουν. Σε αυτό το πλαίσιο:

1. Όλοι γνωρίζουμε ότι η εξυγίανση και ο εκσυγχρονισμός περνούν μέσα από την επίλυση του Κυπριακού, στη βάση της ΔΔΟ. Όμως, η αναχρονιστική λειτουργία του πολιτικού συστήματος αποδείχτηκε ότι εμποδίζει σε μεγάλο βαθμό ακόμη και αυτήν τη λύση. Ο ΟΠΕΚ οφείλει να συνεχίσει τη συζήτηση και την προσπάθεια να ξεκινήσει ένας δομημένος διάλογος για την αλλαγή του Συντάγματος. Η προσπάθεια που άρχισε από το 2019 θα πρέπει να συνεχιστεί και να ενταθεί, σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.
2. Η ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών και θεσμών είναι απαραίτητη, προκειμένου να υπάρξει περιορισμός του φαινομένου των πελατειακών σχέσεων. Ο ΟΠΕΚ θα πρέπει όχι μόνο να συντάσσεται με κάθε σχετική προσπάθεια, αλλά και να αναλάβει πρωτοβουλίες χαρτογράφησης του φαινομένου (συνεργασία με πανεπιστημιακούς, σχετικές δράσεις τύπου πάνελ κλπ.) αλλά και κατάθεσης πρακτικών εισηγήσεων που να ενισχύουν τον ρόλο των ελεγκτικών μηχανισμών.
3. Μεγάλος σύμμαχος σε κάθε βήμα για αντιμετώπιση των στρεβλώσεων είναι οι θεσμοί, οι αρχές, οι προτεραιότητες, και τα πλαίσια που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Έξω από αυτό το κάδρο η Κύπρος θα μετατρέπεται σε ένα θνησιγενές χάος εν μια νυκτί. Ο ΟΠΕΚ είναι και θα πρέπει να γίνει ακόμη περισσότερο δύναμη προώθησης του ευρωπαϊκού ουμανισμού στην Κύπρο. Επιπλέον όμως, θα πρέπει να αξιοποιήσει την τεχνογνωσία και τα μέσα που διαθέτει για να συμβάλει ώστε η Ε.Ε. να είναι ακόμη πιο απαιτητική και πιεστική προς τα όργανα της πολιτείας για διόρθωση των στρεβλώσεων.

Γ. Το Κυπριακό

Από την προηγούμενη ΓΣ του ΟΠΕΚ μεσολάβησαν σημαντικές εξελίξεις που αφορούν το Κυπριακό:

- Οριστικοποίηση της πολιτικής του Προέδρου για αποφυγή ουσιαστικών διαπραγματεύσεων, και επίμονη άρνηση ξεκλειδώματος των συνομιλιών με τον Μ. Ακιντζί – με αποδοχή της πολιτικής ισότητας, όπως αυτή ορίζεται από τα ψηφίσματα του ΟΗΕ.
- Νίκη του Ε. Τατάρ στην εκλογική διαδικασία των Τουρκοκυπρίων, με παρεμβάσεις της Άγκυρας.
- Εφαρμογή αποτυχημένης «πολιτικής κυρώσεων» κατά της Άγκυρας από τη Λευκωσία στην Ε.Ε..
- «Επισημοποίηση» της πολιτικής για «κυριαρχική ισότητα» από τον Τατάρ και την Άγκυρα.
- Άτυπη Πενταμερής στην οποία (α) ο Πρόεδρος διαδραμάτισε παθητικό ρόλο, χωρίς μετακίνηση στο θέμα της πολιτικής ισότητας ή σε οποιοδήποτε άλλο ζήτημα, (β) έγινε επίσημη κατάθεση της πρότασης για «κυριαρχική ισότητα» από την Τουρκοκυπριακή και Τουρκική ηγεσία.
- Σχετική αμηχανία της διεθνούς κοινότητας απέναντι στο αδιέξοδο.
- Κινήσεις του Ε. Τατάρ και του Τ. Ερντογάν για «άνοιγμα» – μέρους αρχικά – της Αμμοχώστου.
- Πρόταση του Προέδρου Αναστασιάδη προς τον Ε. Τατάρ για επιστροφή στο καθεστώς του 1960.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα χάσμα προθέσεων. Από τη μια βρίσκονται οι σημαντικές δυνάμεις στην κοινωνία των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων που επιθυμούν λύση ΔΔΟ, και από την άλλη οι ηγέτες Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, που με τις επιλογές τους διευκολύνουν την παραμονή του status quo και την οριστική διαίρεση.

Έχοντας αυτό υπόψη, η ΓΣ του ΟΠΕΚ κρίνει ότι:

1. Η μη επανέναρξη ουσιαστικών συνομιλιών στο άμεσο μέλλον είναι σημείο σύγκλισης μεταξύ των δύο ηγετών Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, καθώς και κάποιων πολιτικών δυνάμεων.
2. Ο ΟΠΕΚ θα πρέπει να ισχυροποιήσει τους δεσμούς του με τις δυνάμεις που στις δύο κοινότητες εργάζονται για λύση ΔΔΟ – ιδιαίτερα με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών – και να εντατικοποιήσει τις κοινές δράσεις, προκειμένου η προοπτική να παραμείνει ανοιχτή και η πίεση προς τους δύο ηγέτες ισχυρή.
3. Ο Όμιλος θα πρέπει να ισχυροποιήσει επίσης τις δράσεις του στο περιβάλλον της Ε.Ε., και να συμβάλει στη διατήρηση και ανάπτυξη του ενεργού ρόλου της Ένωσης.
4. Τόσο η πολιτική του Προέδρου Αναστασιάδη, όσον και η αδυναμία της ηγεσίας του ΔΗΣΥ και φιλελεύθερων δυνάμεων στο κυβερνών κόμμα να επηρεάσουν τις συμπεριφορές και τις εξελίξεις στην πιο κρίσιμη περίοδο, τείνουν να δημιουργήσουν τη βεβαιότητα ότι δεν θα υπάρχουν ουσιαστικές θετικές εξελίξεις μέχρι το 2023.
5. Προοπτική και εξελίξεις μπορούν να υπάρξουν μόνο με ουσιαστική αλλαγή στο προεδρικό αξίωμα το 2023.

Δ. Οι Προεδρικές εκλογές 2023

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, οι προσεχείς Προεδρικές εκλογές αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, από όλες τις απόψεις. Ο ΟΠΕΚ δεν μπορεί παρά να αναγνωρίσει αυτήν την πραγματικότητα:

Χωρίς ουσιαστική αλλαγή στην Προεδρία το 2023, θα είναι μάταιη κάθε προσδοκία επίλυσης του Κυπριακού στη βάση της ΔΔΟ, το κύρος και η αξιοπιστία της χώρας στην Ε.Ε. και διεθνώς δεν πρόκειται να αποκατασταθούν, και η κατάσταση θα επιδεινώνεται ραγδαία, τόσο στο Κυπριακό όσο και σε ζητήματα εσωτερικής διοίκησης, διαφθοράς, κοινωνικής συνοχής, υγιούς και αιεφόρου οικονομικής ανάπτυξης.

Επομένως, ο ΟΠΕΚ θα πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία συνθηκών που να επιτρέπουν την ουσιαστική αλλαγή στην Προεδρία, και όχι στην απλή αλλαγή φρουράς από αντίγραφα του νυν Προέδρου. Στο πλαίσιο αυτό, η Γενική Συνέλευση εξουσιοδοτεί το νέο ΔΣ να προχωρήσει στις απαραίτητες κινήσεις, διαβουλεύσεις, και συνεννοήσεις, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος: Ο νέος ένοικος του Προεδρικού να

- είναι άτομο το οποίο δεν έχει άμεση συνάφεια με τις παθογένειες του πολιτικού συστήματος
- είναι αδιάφθορος και αδέκαστος
- επιθυμεί ειλικρινά λύση ΔΔΟ και να προτίθεται να αγωνιστεί γι' αυτήν, ανακτώντας το συμφωνημένο πλαίσιο – με πειστική και δεσμευτική διεθνώς τοποθέτηση, ενεργό πληροφόρηση της κοινής γνώμης για τα οφέλη της επίλυσης και με ειλικρινή ανοίγματα προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα
- διαθέτει τη δυνατότητα διεθνών παρεμβάσεων που θα αποκαταστήσουν την αξιοπιστία της Κύπρου, και αξιοποιώντας τη συμμετοχή στην Ε.Ε. θα διαμορφώνει προσεγγίσεις στη βάση της αμοιβαίας ωφελιμότητας στο κυπριακό και στις ευρωτουρκικές σχέσεις
- έχει τις απαραίτητες ευαισθησίες και εφόδια, ώστε να εκσυγχρονίσει το κράτος και τους θεσμούς, να περιορίσει τη διαφθορά, να κατοχυρώσει τις πολιτικές ελευθερίες και δικαιώματα, να προωθήσει την πράσινη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή, σε ένα κράτος δικαίου.